

**UCHWAŁA NR XXXIII/196/2017
RADY GMINY ŻELECHLINEK**

z dnia 24 marca 2017 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy
w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2017 – 2021**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15) w związku z art. 7 ust. 1 pkt 6) ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Tj. Dz. U. z 2016 r. poz. 446, poz. 1579, poz. 1948), art. 6 ust. 2 pkt. 1) ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Tj. Dz. U. z 2015 r. poz. 1390) oraz art. 17 ust. 1 pkt 1) ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Tj. Dz. U. z 2016 r. poz. 930, poz. 753, poz. 1583, poz. 1948, poz. 2174; zm. wyn. z 2015 r. poz. 1310, poz. 1359, poz. 1616) **uchwała się, co następuje:**

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2017 – 2021 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Żelechlinek.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady Gminy

Mirosława Pasik

Załącznik
do Uchwały Nr XXXIII/196/2017
Rady Gminy Żelechlinek
z dnia 24 marca 2017 r.

**GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE
ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE NA LATA 2017-2021**

Wstęp

Przemocą w rodzinie określane jest „każde zachowanie skierowane wobec osoby bliskiej, którego celem jest utrzymanie nad nią kontroli i władzy. Przemoc w rodzinie to zamierzone, wykorzystujące przewagę sił działanie przeciwko członkowi rodziny naruszające jego godność oraz podstawowe prawa i wolności, powodujące cierpienie i szkody” [Nowakowska, 2008, s. 21]. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Tj. Dz. U. z 2015 r. poz. 1390) definiuje przemoc w rodzinie jako jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka, kształtującą osobowość, system wartości, poglądy i styl życia. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami, oparte na miłości i zrozumieniu. W przypadku dezorganizacji rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi. Przemoc domowa może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie. Należy ją zakwalifikować do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. Prowadzi do poważnych naruszeń norm moralnych i prawnych, tragicznych skutków psychologicznych, a w skrajnych przypadkach do poważnych okaleczeń czy zabójstw [Sasał, 2005 r., s. 16-19].

Wokół przemocy narosło wiele mitów. Jednym z nich jest przekonanie, że jest to zjawisko marginalne, występujące wyłącznie w patologicznych środowiskach. Tymczasem według danych statystycznych przemoc w rodzinie jest zjawiskiem powszechnym i stanowi poważny problem społeczny. Znęcanie się nad rodziną jest najczęściej popełnianym przestępstwem w Polsce, zaraz po przestępstwach przeciwko mieniu i życiu [Tomaszewska, 2007 r., s. 36-37].

Przemoc ze strony najbliższej osoby jest doświadczeniem traumatycznym, okaleczającym psychikę. Przemoc w rodzinie przybiera różne formy: od przemocy fizycznej, przez przemoc psychiczną i seksualną, po przemoc ekonomiczną. Przemoc w rodzinie rzadko jest incydem jednorazowym. Zazwyczaj ma ona charakter długotrwały i cykliczny.

Rodzaje przemocy:

1. **Przemoc fizyczna** - jej celem jest zadanie ofierze bólu fizycznego, uszkodzenie jej ciała, pogorszenie jej zdrowia lub pozbawienie ją życia.
2. **Przemoc seksualna** - to zachowanie zmuszające ofiarę do podjęcia niechcianych zachowań seksualnych lub zdeprecjonowania jej seksualności.
3. **Przemoc psychiczna** - to zachowanie, którego celem jest umniejszenie poczucia własnej wartości ofiary, wzbudzanie w niej strachu.
4. **Przemoc ekonomiczna** - to każde zachowanie, którego celem jest ekonomiczne uzależnienie ofiary od sprawcy.
5. **Zaniedbanie** - to ciągle niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych.

Przemoc jest przestępstwem. W zależności od tego, czy przemoc ma charakter jednorazowy, czy się powtarza, jest ścigana z różnych artykułów ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Tj. Dz. U. z 2016 r. poz. 1137, poz. 2138; z 2017 r. poz.244). Jeżeli przemoc ma charakter ciągły, zostanie zakwalifikowana jako przestępstwo znęcania się nad rodziną zgodnie z art. 207 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks Karny (Tj. Dz. U. z 2016 r. poz. 1137, poz. 2138; z 2017 r. poz.244).

Artykuł 207 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Tj. Dz. U. z 2016 r. poz. 1137, poz. 2138; z 2017 r. poz.244) stanowi:

„§ 1. Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny i fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat.

§ 2. Jeżeli czyn określony w § 1 połączony jest ze stosowaniem szczególnego okrucieństwa, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do 10 lat.

§ 3. Jeżeli następstwem czynu określonego w § 1 lub 2 jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od 2 do 12 lat”.

Przemoc w rodzinie ma tragiczne konsekwencje. Prowadzi nie tylko do uszkodzeń ciała ofiary, ale także do zaburzeń emocjonalnych oraz zaburzeń w sposobie, w jaki postrzega ona sama siebie, sprawcę oraz innych ludzi. Narastanie zjawiska przemocy w rodzinie wymaga niezwłocznego podjęcia działań zawartych w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2017 – 2021.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2017 – 2021 ma charakter długofalowy. Działania w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2017 – 2021 obejmują lata 2017 - 2021. W miarę potrzeb i sytuacji społecznej zadania Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2017 – 2021 mogą ulegać zmianom i udoskonaleniom.

I. Analiza problemów społecznych na terenie Gminy Żelechlinek:

W celu właściwego zaplanowania podejmowanych działań niezbędne jest dokonanie analizy problemów społecznych w Gminie Żelechlinek z uwzględnieniem problemu przemocy w rodzinie.

Na dzień 31 grudnia 2016 r. Gmina Żelechlinek liczy 3.374 mieszkańców (mężczyzn – 1666, kobiet - 1708). Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Tomaszowie Maz. na dzień 31.12.2016 r. wynosi 125 (mężczyzn 74, kobiet 51), z czego jedynie 20 osób ma prawo do zasiłku dla bezrobotnych.

Nie udało się uzyskać danych ze statystyk policyjnych dotyczących ilości interwencji policji na terenie Gminy Żelechlinek w latach 2011 - 2016, których przyczyną były zachowania przemocowe.

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Liczba interwencji na terenie Gminy Żelechlinek z uwagi na przemoc	Brak danych	Brak danych	Brak danych	Brak danych	Brak danych	Brak danych

Liczba założonych Niebieskich Kart przez policję	0	2	4	9	6	7
Liczba zakończonych Niebieskich Kart przez GZI	0	0	0	4	7	10

Z danych Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Żelechlinku wynika, że w okresie od 2011 - 2016 r. zgłoszonych było 14 przypadków przemocy w rodzinie. Ponadto pielęgniarka rodzinna „Zdrowie - Świadczenia Pielęgniarskie” zgłosiła 2 przypadki przemocy w rodzinie. Natomiast dane statystyczne Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Żelechlinku przedstawia poniższa tabela:

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Ogólna liczba rodzin korzystających z pomocy GOPS w Żelechlinku	210	152	165	131	120	108
Rodziny, w których stwierdzono przemoc	1	1	3	3	2	2
Liczba wypełnionych Niebieskich Kart	0	1	2	1	1	0

Źródło: Sprawozdania MPiPS-03 Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Żelechlinku.

Przedstawione powyżej dane nie oddają w pełni obrazu przemocy na terenie Gminy Żelechlinek. Należy przypuszczać, że rzeczywista liczba rodzin dotkniętych przemocą jest znacznie wyższa, niż wskazują na to statystyki. Osoby będące ofiarami przemocy często przez wiele lat ukrywają swój problem, dlatego trudno jest określić dokładną skalę zjawiska przemocy. Należy zaznaczyć, że mimo większej świadomości społecznej, tylko bardzo zdeterminowane ofiary przemocy decydują się na jej przerwanie i zgłoszenie tego faktu odpowiednim organom.

II. Cele Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2017 – 2021:

Celem Programu jest:

- 1) zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Żelechlinek,
- 2) zwiększenie skuteczność działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie,
- 3) zwiększenie pomocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie,

Cele ogólne będą realizowane przez:

- 1) budowanie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy,

- 2) diagnozowanie zjawiska przemocy na terenie Gminy Żelechlinek
- 3) podnoszenie kompetencji służb i instytucji w zakresie przemocy w rodzinie,
- 4) udzielanie pomocy ofiarom przemocy w rodzinie,
- 5) oddziaływanie na sprawców przemocy w rodzinie.

III. Założenia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2017 – 2021:

- 1) uwrażliwienie społeczności lokalnej na problem przemocy w rodzinie,
- 2) promowanie modelu rodziny wolnego od przemocy,
- 3) działania interdyscyplinarne w zakresie przeciwdziałania przemocy,
- 4) edukację dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie przemocy w rodzinie.

IV. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2017 - 2021 jest spójny z Programami:

1. Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy na lata 2014 - 2020.
2. Programem Przeciwdziałania Przemocy w Powiecie Tomaszowskim na lata 2015 - 2018.
3. Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Żelechlinek,
4. Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Gminy Żelechlinek na rok 2017.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2017 - 2021 będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

1. Ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Tj. Dz. U. z 2015 r. poz. 1390).
2. Ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Tj. Dz. U. z 2016 r. poz. 930, poz. 753, poz. 1583, poz. 1948, poz. 2174; zm. wyn. z 2015 r. poz. 1310, poz. 1359, poz. 1616).
3. Ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Tj. Dz. U. z 2016 r. poz. 487, poz. 1893; zm. wyn. z MP z 2017 r. poz. 181).

V. Zasoby Gminy Żelechlinek w zakresie realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2017 - 2021:

1. Zasoby ludzkie - specjaliści z różnych dziedzin.
2. Zasoby instytucjonalne - instytucje i organizacje zajmujące się problemem przemocy w rodzinie oraz instytucje i organizacje pełniące funkcję wspierającą:
 - a) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żelechlinku,
 - b) Komisariat Policji w Czerniewicach,
 - c) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Żelechlinku,
 - d) Zespół Szkół w Żelechlinku,
 - e) Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Żelechlinku,
 - f) Grupowa Praktyka Pielęgniarska „Zdrowie” w Żelechlinku,
 - g) Gminny Dom Kultury w Żelechlinku,
 - h) Kościół Parafialny w Żelechlinku.

VI. Czynniki gwarantujące właściwą realizację Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2017 – 2021:

- a) poparcie działań i współpraca z samorządem gminnym,
- b) dobra znajomość środowiska przez pracowników socjalnych,
- c) dobra współpraca służb i instytucji na terenie gminy oraz poza nią,
- d) otwartość i chęć współpracy specjalistów,
- e) silne więzi rodzinne,
- f) chęć zmiany i wyjścia z kryzysu.

VII. Zagrożenia w realizacji zadań:

- a) stereotypy panujące w środowisku na temat przemocy w rodzinie,
- b) bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych,
- c) brak współpracy rodziny w zakresie przezwycięzania kryzysów,
- d) problem uzależnienia od alkoholu w rodzinach,
- e) ubóstwo,
- f) brak infrastruktury socjalnej w gminie,
- g) zbyt mała współpraca interdyscyplinarna.

VIII. Realizacja celów Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2017 - 2021

Cel 1

Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Żelechlinek.

Działania:

1. Współpraca w Ramach Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie:
 - a) pracownicy socjalni,
 - b) przedstawiciele oświaty,
 - c) przedstawiciele policji,
 - d) kuratorzy sądowi,
 - e) przedstawiciele Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Żelechlinku,
 - f) przedstawiciele ochrony zdrowia ,
 - g) przedstawiciele organizacji pozarządowych,
 - h) inni w zależności od zasobów.
2. Realizacja działań poprzez:
 - a) diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,
 - b) opracowanie i realizowanie planu pomocy w indywidualnych przypadkach,
 - c) rozpowszechnianie informacji o instytucjach oraz możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym,
 - d) monitorowanie sytuacji rodzin dotkniętych przemocą,
 - e) dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań,
 - f) podejmowanie działań prewencyjnych w środowiskach zagrożonych przemocą,
 - g) inicjowanie interwencji w środowiskach dotkniętych przemocą,
 - h) udział w działaniach edukacyjno - informacyjnych.

3. Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie przemocy:

- a) propagowanie skutecznych sposobów powstrzymywania przemocy
- b) obalanie mitów na temat przemocy,
- c) szkolenia na temat przemocy,
- d) prowadzenie kampanii zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży w zakresie ograniczenia oglądania przemocy w telewizji, grach komputerowych,
- e) wspieranie różnych form spędzania wolnego czasu, promujących zachowania nieagresywne,
- f) organizowanie spotkań edukacyjnych dla mieszkańców np.: w świetlicach wiejskich,
- g) dystrybucja ulotek i informacji na temat przemocy i jej skutków,
- h) organizowanie konkursów np.: plastycznych, wśród dzieci i młodzieży w zakresie zapobiegania przemocy.

Podmioty realizujące działanie:

- a) Zespół Szkół w Żelechlinku,
- b) Gminny Dom Kultury w Żelechlinku,
- c) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żelechlinku,
- d) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Żelechlinku,
- e) Gminny Zespół Interdyscyplinarny do spraw przeciwdziałania przemocy,
- f) Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Żelechlinku,
- g) Grupowa Praktyka Pielęgniarska „Zdrowie” w Żelechlinku.

Cel 2

Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

Działania:

1. Izolowanie sprawców od ofiar.
2. Udzielanie informacji sprawcom przemocy na temat programów korekcyjno-edukacyjnych,
3. Przeprowadzanie rozmów z osobami nadużywającymi alkoholu, stosującymi przemoc.
4. Kierowanie wniosków do Sądu Rejonowego w Tomaszowie Maz. o obowiązek podjęcia leczenia odwykowego w związku z nadużywaniem alkoholu.

Cel 3

Zwiększenie pomocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Działania:

1. Utworzenie punktu informacyjnego:
 - a) udzielanie informacji dotyczącej bezpiecznego schronienia osobom dotkniętym przemocą w ośrodkach interwencji kryzysowej i w specjalistycznych ośrodkach wsparcia,
 - b) udzielenie informacji na temat pozyskania zaświadczenia lekarskiego,
 - c) udzielanie informacji na temat praw osób będących ofiarami przemocy,
 - d) udzielanie informacji sprawcom przemocy na temat programów korekcyjno-edukacyjnych,
 - e) rozpowszechnianie telefonu zaufania „Niebieska Linia”, „Pomarańczowa Linia”,

Podmioty realizujące działanie:

- a) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żelechlinku,

2. Prowadzenie działań interwencyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy:

- a) podejmowanie działań interwencyjnych w oparciu o procedurę „Niebieskiej karty”,
- b) przekazywanie informacji o podejmowanych działaniach przewodniczącemu Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Podmioty realizujące działanie:

- a) Komisariat Policji w Czerniewicach,
- b) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żelechlinku,

- c) Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Tomaszowie Maz.
- d) Gminny Zespół Interdyscyplinarny do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- e) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Żelechlinku,
- f) Zespół Szkół w Żelechlinku,
- g) Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Żelechlinku,
- h) Grupowa Praktyka Pielęgniarska „Zdrowie” w Żelechlinku.

3. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.

Podmioty realizujące działanie:

- a) Gminny Ośrodek Pomocy w Żelechlinku,
- b) Komisariat Policji w Czerniewicach,
- c) Gminny Zespół Interdyscyplinarny do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Monitorowanie

Monitorowanie realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2017 - 2021 odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość podmiotów zaangażowanych w jego realizację. Sprawozdania z realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2017 - 2021 podmioty składają do dnia 31 stycznia każdego roku do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Żelechlinku.

Sprawozdawczość

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żelechlinku do dnia 31 marca każdego roku przedłoży Radzie Gminy Żelechlinek sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2017 - 2021.

Finansowanie Programu

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2017 - 2021 będzie finansowany ze środków budżetu Gminy Żelechlinek.